

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

Non suris ocreas ponet, dum victor abacta
In patriam præda redeat, quam nemo reposcet.

28 Sagittæ eius acutæ, & omnes arcus eius extenti. Ungulæ equorū eius ut fulex, & rotæ eius quasi imperus tempestatas.

Præpilata geret nec in vna morte timenda
Tela manu, semperque arcus in funera flexos.

Qua se cunque feret per campos unguis victrix,
Ungula dura magis saxo, falcis que minaces
Axe ab utroque trahens, sata læta, boumque labores
Prosternet, ceu turbo rapax, undans-ve procella.

29 Rugitus eius ut leonis, rugiet ut catuli leonum, & frendet & tenebit prædam; & amplexabitur, & non erit qui eripiet.

29 Ipse audax prædæ miles, iam iamque prehensans
Frendet, ut in sylvis ieiuna leona Libyßis,
Quæ dulcem catulis venatur edacibus escam.

30 Et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris. Aspicimus in terram, & ecce tenebræ tribulationis, & lux obtenebrata est caligine ei.

30 Quis fragor armorū, quis clangor ab ære repulsus?
Quis fremitus clamorū, virūm, stridorque rotarum?
Non sonitu reor Oceanum grauiore moueri,
Cum mare sollicitum stridet refluentibus undis,
Spumæque illisi plangunt ad littora fluctus.

Nos tunc attoniti terræ aduoluemur, & ora
Fœda luto & cinere ad cælum erexisse pudebit:
Nam meritò nobis lux eripietur amica,
Lux in perpetuum stygius mergenda tenebris.

Cap. 6.

1 Anno quo mortuus est rex Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum & eleuatum. Et ea quæ sub ipso erant implebant templum.

Hæc quondam Azaria Solymis regnante canebam:

Ast ubi lepra graui serpens prurigine, regem
Sacrilegum vita & regnis spoliavit auitis,
Illo ipso vidi quo viuere desit anno.

(Nam mihi cælum aditu tum liberiore patebat)
Augusto in solio cum maiestate sedentem
Terribili, Regem regum, Dominumque Deumque:
Altior ille deos longè supereminet omnes,
Cætera turba minor pedibus subiecta sacratis,
Ordine quisque suo positi templum omne coronant.

2. Seraphim stabant super illud. Sex alæ vni & sex alæ alteri: duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes eius, & duabus volabant.

Aurea sed circum picti laquearia templi
Seraphici volitant alæ plaudente ministri.
Sex ollis penna, quarum velata duabus
Ora oculosque premunt diuini lumine vultus
Præstrictos, faciem non ausi attollere contra.
Crura pedesque tegunt totidem, totidè aëra scindunt,
Dumque volant, vacuūque citi per inane feruntur,
Alternis talem resonant concentibus hymnum.

3 Et clamabant alter ad alterū & dicebant: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus exercitū: Plena est omnis terra gloria tua.

3 O sanctū, sanctū, o Dominū, ter deniq; sanctum,
O Regem armorum dominum bellique potentem!
Sanctus enim Pater ille ingens totius origo
Fonsque boni, magnum qui complet numine mūdum.
Sanctus & ille Patris supremi Filius, ante

Cap. 6.

Ozias siue Azarias, quod sacerdotium vultu pariet, lepra percussus, lib. 2. Paral. Rege impio regnante, non ita familiariter se & sua mysteria exhibet Christus Deus & Rex noster.

Seraph, id est, amator, videt Ioannē picti Mirandulam de dignitate hominis.

Trinitatis mysterium hoc loco designatur.

Luci-

Luciferum genitus, melioris conditor aui,
 Vox summi sensusq; Dei, quem fudit ab alta
 Mente Pater, magnique dedit consortia regni:
 Sanctus & ille Ignis, diuini fomes amoris,
 A Genitore fluens per Natum Numine eodem
 Amborum communis Amor, quo cuncta creantur,
 Constant, seruantur, mare, terra & sydera celi,
 Cunctarum nexus rerum, in-que solubile vinculum.
 Salue sancte Deus, ter sancte, sed vnus & idem:
 Quam latè Oceani extremus finitur ab undis,
 Maestate tua plena est & numine tellus.

Lux euangelij
 Gentibus orta
 induxit tene-
 bras & fumū
 ignorātia Iu-
 daeorum sy-
 nagogis.

⁴ Hæc alternatim repetitio carmine semper
 Dum resonant, & sacra Dei mysteria pandunt,
 Cardinibus commota suis (mirabile dictu)
 Procubuere solo tremefacti limina templi,
 Ipsum autem templum picci nebula excita sumi
 Eripuit sensim ex oculis,mersitq; tenebris.

⁵ Talibus attonitus visis (nam vera videbam)
 Dirigui, steteruntque coma, gelidūque per artus
 Sudor iit: tandem mihi redditus, hæc ego mecum:
 Me miserum! quis ego qui cœtu inuentus in isto,
 Non potui socias cum vellem iungere voces?
 Cur tacui? cur non ingrata silentia rupi?
 Scilicet immundus labris, intèrque coactus
 Illotos habitare viros, audebo prophano
 Ore loqui magni diuina arcana Tonantis?
 Et tamen illum ipsum his oculis vidi ipse, nec error
 Aut sopor illud erat, sed cominus omnia vidi.

Calculus hic
 siue pruna vi-
 ua, verbum
 Dei, siue Spi-
 ritus sancti
 gratiam signi-
 ficat.

⁶ Vix ea desieram, cum flammeus aliger ad me
 Præpetibus vectus pennis delabitur: Olli
 Calculus in dextra fuit igneus, hunc prius ara
 Flagrante abstulerat dentato forcipe prensans.

⁷ Vt venit, labrum pruna permulsi, aitque:
 Ecce tuum os tetigi pollutāque labra, timere
 Desine, quidquid erat labis maculæq; rubente
 Purgatum est flamma, pande os linguāque piatam.
 Nuncius hæc, mox æthereis se nubibus abdit.

Prædicandi
 verbi munus
 non teneat
 suscipiendum,
 nisi calculo
 cælesti labris
 prius purga-
 tis: non enim
 aliter conce-
 ditur admini-
 stratio in Ec-
 clesia.

⁸ Interea medium video discedere calum:

Et de nube caua vox euibrata Tonantis,
 Talibus attonitas dictis mihi perculit aures:
 Quem mittam populo non mollia iussa daturum?
 Quis nobis tandem legatus idoneus ibit?
 Me me adsum dixi (nec enim fas esse putabam

4. Et commota fuit
 superliminaria tem-
 pli & cardinum a vo-
 ce clamatis, & domus
 impleta est fumo.

5 Et dixi: Væ mihi
 quia tacui, quia vir
 pollutus labiis ego
 sum, & in mediopo-
 puli polluta labia ha-
 bentis ego habito, &
 Regem Dominum
 exercituum vidi ocu-
 lis meis.

6 Et volauit ad me
 vnus de Seraphim, &
 in manu eius calcu-
 lus, quem forcipe tu-
 lerat de altari.

7 Et tetigit os meum
 & dixit: Ecce tetigi
 hoc labia tua, & aufer-
 retur iniquitas tua,
 & peccatum tuum
 mundabitur.

8 Et audiui vocem
 Domini dicentis:
 Quem mittā, & quis
 ibit nobis? Et dixi,
 mitte me.

*Tū tacuisse mihi) me mitte Deūm atque hominū Rex,
Ibo, ibo intrepidus quo tu me cumque vocabis.*

9 Et dixit: Vade & dices populo huic: Auditū audite, & nolite intelligere, & videte visu & nolite cognoscere.

9 *Vade (ait) & populo perfer mea dicta rebelli.
Non ego vobiscum posthac versabor ut olim
Cūm populos coram affarer, vestrosque parentes
Præsens dignarer; certum est migrare, sacrisque
Longè translati aliam mihi querere sedem,
Hic vbi sincero veroque colemur honore.*

10 Excæca cor populi huius, & aures eius aggraua, & oculos eius claudes; ne forte videat oculis, & auribus audiat, & corde intelligat, & conuertatur, & sanctur.

10 *Nam vos, quæ spes est oculos ut & extima sensa
Vnquam immittatis nostræ in mysteria legis?
Cūm pectus vestrum doctrinæ occluditis vltro?
Pectus hebes, crassum, & tetra caligine mersum?
Surdas quin etiam obstruitis monitoribus aures,
Comprimitisque oculos, teneras ne forte per aures
Perque oculos sensus intellectusque fenestras
Summum illud Verum mentis peruadat in arcem;
Cognitioque mei vos ad meliora reducat:
Qua sine nulla salus nec spes super vlla salutis.*

11 Et dixit: Vsq̄e quo Domine? & dixit, donec desolentur ciuitates absque habitatore, & domus sine hominibus, & terra relinquatur deserta.

11 *Alme Pater, Pater alme, quis his erroribus ergo
Finis erit? quas his metus & tempora ponis?
Dicebam lacrymans: tum toruo rettulit ore:
Hæc ego fixa volo donec labentibus annis
Funestus Solymas irrumpat victor in arces,
Gensque antiqua ruat multos dominata per annos,
Nec cultor reliquus, nec sit domus vlla superstes,
Terraque tot ducibus quondam populisque superba,
Tot palmis oleisque ferax, tot diues aristis,
Pro populis vrsos habeat, pro ciue leones.*

12 Et longè faciet Dominus homines, & multiplicabitur quæ derelicta fuerat in medio terræ.

12 *Reliquias verò, si quæ fortasse manebunt,
Aut fuga disperget varias in tuta per oras,
Aut graue seruitium pistrino addicet inertis.
Hos inter casus (per me licet) impia crescat
Progenies, terras modò dissociata per omnes,
Exul & extorris, miserabile protrahat æuum.*

13 Et adhuc in ea erit decimatio, & erit adhuc in depradatione sicut terebinthus, & sicut quercus que proiecit fructus suos: sanctum semē erit quod steterit in ea.

13 *Quanquā census erit nō magnus, & incrementum
Exiguū, decimus vix inuenietur ad illum
Collatus numerum, qui tum cūm regna manerent,
Vrbes & vicos numerosa prole beabat.
Nec tamen hostilem parua hæc fœtura furorem
Effugiet: rursus prædæ cladique patebit,
Fortunis spoliata suis, ut Chaonis arbor
Aut terebinthus, hiems quam fronde maligna virenti
Exuit, aut fructu Boreas spoliavit honore.*

Hæc secundum septuaginta interpretes, quos etiam secutus est Diuus Paulus hunc locum citans Act. Apost. cap. 28

De Vespasianis imperatoribus intelligit D. Hieronymus.

Vastationem factam sub Aelio Hadriano idem intelligit Hieronymus.

Quod

Apostolos & eos qui ex iudeis crediderunt intellige.

Cap. 7.

*Quod verò germen fixis radicibus alto
Hæserit, haud illud tempestas vlla reuellet,
Sed sanctum Deo erit sarium tectumque Tonanti.*

*1 Sex denis pius Osiades regnaverat annis.
Cum moriens sceptrum nato transmisit habendum
Degeneri, neque per vestigia patris ituro:
Hunc bello nuper victum repetebat adaucto
Milite rex Syriae Rasis pinguisque Damasci,
Cui se Romelides socialiâque arma Phaceas
Iunxerat, Effraidas ducens in bella phalanges:
Nequicquam patrios fallacia numina diuos
Iurati ferro Solymos excindere muros.*

*2 Nuntius interea subitis terroribus urbem
Implet, & antiquum duplicatis viribus hostem
Aduentare refert, rectâque ad mœnia ferri.
Extemplo turbati animi, concussâque vulgi
Pectora terror agit, mussat rex ipse, patrêsque:
Non secus ac magno in luco si fortè sonorus
Incubuit Boreas, suprema cacumina nutant,
Et tremula frondes stridente mouentur ab aura.
Ergo illi inter se summis de rebus agebant.*

*3 At Deus Amosiden ad se vocat: egredere (inquit)
Tûque puérque tuus de tot modo prolibus vnus
Qui superest, regi que actutum occurre pauenti:
Ad fullonis agrum, quâ se vicina coarctat
Piscina, & rapidas vomit arcta canalibus undas.*

*4 Atque hæc pauca refer: lacrymosis parce querelis,
Siste metum, neque te torris perterreat ardens
Iste, minans bisida dirum face luridus ignem.
Siste metum: nam mox tennes soluetur in auras
Innocuus, sensimq; senescens flamma peribit.*

*Nam quod Romelia natrus genitore Phaceas,
Effraideq; tribus, Rasisq; Syraeq; cohortes
5 Consilium contra me teque iniere nefandum,
Talia iactantes: 6 Nunc tempus poscit, eamus
O socij, somnôque grauem inuadamus Iudam,
Hæc dudum manibus deuota est victima nostris,
Pellamus regno, sacra euertamus auita,
Iâmque deus regnum & templum simul occupet alter,
Rex bonus & fortis, forti Tabæle creatus.*

7 Irritum ego (dicit Deus ipse) & inutile reddam.

*8 Illa etiâ (quod tu minimè nunc rere) Damascus,
Illa caput Syriae & mater turrata beata,*

F 4

Et

Cap. 7.

1 Et factum est in diebus Achaz filij Ioathan filij Ozia regis Iuda, ascendit Rasin rex Syriae, & Phacea filius Romeliae, rex Israel in Ierusalem ad proeliandum contra eam, & non potuerunt debellare eam.

2 Et nuntiauerunt domui David dicentes: Cõsensit Syria cũ Effraim: & commotum est cor eius, & cor populi illius, sicut mouentur ligna sylvant à facie venti.

3 Et dixit Dominus ad Esaiam: Egredere in occursum Achaz tu & qui derelictus est Iasub filius tuus ad extremum aquæ ductus piscinae superioris in via agri fullonis.

4 Et dices ad eum: Vide ut fileas, noli timere, & cor tuum non formidet à duabus caudis titionum fumigantium istorum in ira furoris Rasin, & Syriae, & filij Romeliae:

5 Eo quod consilium inierit Syria contra te pessimum, & filius Romeliae dicentes:

6 Ascendamus ad Iudam, & suscitemus eum, & euellamus eum ad nos, & ponamus regem in medio eius filium Tabeel.

7 Hæc dicit Dominus: Non stabit & non erit istud:

8 Sed caput Syriae Damascus, & caput Damasci Rasin, adhuc sexaginta & quinque anni, & desinet Effraim esse populus:

Egregia & prorsus poetica comparatio.

Tropologiam huius loci pete à diu Hieronymi & aliorum commentariis.

Hæreticorum consilia. Chronologia huius explanationem repete à commentariis D. Hieronymi.